

Aleg 820

Sprawozdanie

Komisji podatkowej w przedmiocie petycji reprezentacji miast o wyjednanie w drodze zmiany ustawy wydzielenia części podatku osobisto-dochodowego na cele gmin miejskich z powodu nie pobierania dodatków gminnych od tegoż podatku

Wysoki Sejmie!

Jeszcze w jesieni r. 1908 wypracowała Komisya podatkowa sprawozdanie dotyczące w tej samej kwestyi spowodowane petycjami licznych reprezentacji miejskich o wydzielenie części udziału w podatku osobisto-dochodowym na cele miast. Sprawozdanie to z powodu odroczenia Sejmu nie przyszło na porządek obrad Izby, a gdy po przedłożeniu tego sprawozdania Wysokiemu Sejmowi reprezentacje dalszych kilku miast takie same petycye wniosły, a stan faktyczny i prawny od ostatniej sesyi sejmowej do obecnej chwili istotnej zmiany nie uległ, przeto Komisya podatkowa kierując się zasadniczo tymi samymi motywami co i w poprzednim swem sprawozdaniu, do takiej samej jak tam doszła konkluzyi i ponowić musi wnioski w temże sprawozdaniu postawione.

Stan sprawy, który przy rozpatrzeniu petycji odnośnych gmin miejskich uwzględniony być musi, jest następujący:

Wedle obowiązującej obecnie ustawy o podatkach bezpośrednich osobistych z 25. października 1896 r. L. 220. Dz. p. p. nadwyżka podatków osobistych, bezpośrednich, pozostająca ponad sumę planem finansowym przewidzianą, użytą zostaje na dotacyę dla funduszków krajowych.

W szczególności według planu finansowego, ułożonego na czasokres od r. 1900 do końca r. 1909 dochód z podatków osobistych bezpośrednich został w ten sposób rozdzielony, że suma zostająca po pokryciu ubytku z powodu zniżki 10%, przyznanej podatkom rządowym realnym przekazaną została funduszom krajowym do wysokości sześciu milionów koron.

Dalszą część dochodu z podatków osobistych bezpośrednich otrzymuje kasa Państwa, a mianowicie taką kwotę, która w r. 1900 przewyższyła o 2·5% dochód, jaki Kasie państwowej w r. 1899 z podatków osobistych bezpośrednich pozostał, a która to kwota co roku wzrasta o dalsze 2·5% ponad sumę za rok poprzedni w tenże sposób obliczona.

Dalsze nadwyżki użyte zostają na podwyższenie zniżek podatku gruntowego do 15%, budynkowego do 12½%, tudzież zarobkowego i od przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków. Dopiero reszta pozostała wpływa w połowie do kasy państwowej, a w połowie przypada funduszom krajowym tych krajów, których ustawodawstwo zarządziło uwolnienie podatku oso-

bisto-dochodowego od wszelkich dodatków, kompetencji ustawodawstwa krajowego podlegających.

W roku bieżącym upływa okres, na który plan finansowy został ułożony. Z tego powodu Rząd wniósł jeszcze w r. 1908 do Izby posłów projekt nowego uregulowania udziału funduszy krajowych w dochodach z podatków państwowych. O ile mianowicie dotąd cyfra rocznego udziału krajów w podatkach tych była chwiejną, bo zależała od rzeczywistych dochodów z podatków osobistych, to w projekcie z r. 1908 proponował Rząd uregulowanie wysokości udziałów funduszy krajowych w ten sposób, by krajom przyznana została suma stała w wysokości, odpowiadającej przecięciu sum przekazanych krajom z podatków osobistych bezpośrednich w latach od 1898 do 1907 r. łącznie. Suma ta musiałaby się podnosić poczynszyszy od roku 1910 corocznie o 2·5% kwoty przypadającej za rok poprzedni. — Wypłacanie udziałów tym krajom miało być i nadal zależnem od zwolnienia przez ustawodawstwo krajowe najpóźniej do 31. grudnia 1909 r. podatku osobisto-dochodowego od wszystkich dodatków podlegających kompetencji ustawodawstwa krajowego.

Powyższy projekt rządowy nie doczekał się jednak załatwienia, natomiast w kwietniu bieżącego roku przedłożył c. k. Rząd Izbie posłów ponowny projekt sanacyi finansów krajowych, odmienny od poprzedniego.

Wedle tegoż projektu z kwietnia 1909 r. otrzymałyby miały kraje z Skarbu państwa dotację w łącznej kwocie 106 milionów koron, któraby w latach od początku 1910 do końca 1919 r. wzrastać miała corocznie o 2 miliony koron, z dotacyi tej przypadłaby na Galicyę w r. 1910 kwota łączna 18,664.000 K, wzrastająca corocznie o 352.000 K. W tym udziale Galicyi w dotacyi państwowej mieści się przedewszystkiem to, co kraj w r. 1907 (który został za podstawę przyjęty) tytułem udziału w podatku spirytusowym, tytułem poboru opłaty od piwa i z tytułu udziału w bezpośrednich podatkach osobistych otrzymał, a co wynosi razem 9,507.142 K, tak, że nowa dotacja, któraby fundusz krajowy ponadto otrzymywał, wynosiłaby w r. 1910 kwotę 9,156.948 K.

Atoli projekt ten podwyższa (tak jak i poprzedni projekt) podatek państwowy od spirytusu o 50 K na hektolitrze, a nadto znosi krajowe opłaty od piwa i podnosi państwowy podatek produkcyjny od piwa z 34 na 70 h. od hektolitrostopnia. Prócz tego kraj obok zrzeczenia się prawa nakładania dodatków autonomicznych do podatku osobisto-dochodowego, musiałby rezygnować z prawa nakładania krajowych opłat na spirytus i poddać całą gospodarkę krajową i budżet krajowy szablonowi przez Rząd przepisанemu, co ze stanowiska kraju, żadną miarą pożądanem być nie może.

To też projektu tego musiał Rząd zaniechać, a obecnie ma Rząd przedłożyć nowy projekt sanacyi finansów krajowych, w którym ma zaproponować na rzecz krajów 40 milionów koron udziału w dochodzie z podatku spirytusowego (zamiast dotychczasowych 20 milionów) a rezygnując z podwyższenia podatku od piwa, ma proponować ustanowienie na rzecz krajów stałego udziału w dochodzie z podatków osobistych bezpośrednich w kwocie łącznej 20 milionów koron, wzrastającej corocznie o 2·5%.

Odnosnie więc do udziału w podatkach osobistych bezpośrednich projekt z roku 1908 proponował krajom sumę odpowiadającą przecięciu udziałów z lat 1898 do 1907, projekt z kwietnia 1909 r. przyjmował za podstawę udziału krajów wysokość udziału z roku 1907, a projekt obecnie przedłożyć się mający ustala łączny udział krajów na 20 milionów koron, to znaczy, że łączny udział krajów byłby o blisko 3 miliony koron wyższy od łącznego udziału z roku 1908, który wynosił 17,025.743 kor. Wedle dat naprowadzonych przez projekt rządowy z roku 1908 wy-

nosiła przeciętna kwota udziału przypadającego na Galicyę za czas od r. 1898 do 1907 włącznie kwotę 866.768 K czyli 11·8009% całej kwoty do rozdziału między kraje przeznaczonej. Projekt więc z kwietnia 1909 roku jest korzystniejszy wprawdzie pod tym względem od projektu z roku 1908, gdyż podstawą projektu z roku 1909 jest udział z roku 1907, który był znacznie wyższy od udziałów z lat poprzednich, bo wynosił 1,382.588 K, a projekt obecnie przedłożony mający jest nawet jeszcze korzystniejszy, bo proponuje udział wyższy nawet od udziału za rok 1908, który wynosił 1,879.381 K; czy atoli unormowanie stałej kwoty udziałów krajów nawet wedle stanu jednego z lat ostatnich jest dla krajów korzystnem, to jest co najmniej wątpliwem, jeżeli się weźmie pod uwagę, że dochód z podatku osobisto-dochodowego ma tendencję ciągłego wzrostu. Kiedy bowiem przed 10 laty t. j. w roku 1899 suma podatku tego wynosiła 43,850.000 K, to w roku 1908 wynosiła 72,194.207 K a z samej Galicyi suma podatku osobisto-dochodowego wynosi obecnie przeszło 5½ milionów koron, kiedy jeszcze w roku 1898 wynosiła niespełna dwa miliony koron; przyczem atoli zaznaczyć należy, że ten wzrost dochodu z podatku osobisto-dochodowego nie jest tyle spowodowany wzmocnieniem siły gospodarczej kraju, ile raczej bardzo energicznem przyciśnięciem śruby podatkowej. Jeśli się tedy od krajów żąda zwolnienia podatku od dodatków autonomicznych a więc zrezygnowania ze źródła dochodu, które przy coraz większym wzroście podatku osobisto-dochodowego mogłoby mieć coraz większe znaczenie, to słusznem jest żądanie, by przyznać za to krajom odpowiedni a więc wydatny ekwiwalent, tem bardziej, że przed wprowadzeniem nowej ustawy podatkowej miały kraje możność pobierania dodatków od dawnego podatku zarobkowego i dochodowego, zaczem ubytek ten odpowiednio wyrównać należy. Ustalenie tego ekwiwalentu powinno zatem w większym stopniu liczyć się z możnością wzrostu podatku w przyszłości.

Te same względy, które były rozstrzygającymi przy przyznaniu krajom dotacji z podatku osobisto-dochodowego zachodzą odnośnie do tych związków autonomicznych, które w drodze ustawodawstwa krajowego są pozbawione prawa pobierania dodatków autonomicznych, a zwłaszcza też odnośnie do miast. Wydatki miast wzrastają z każdym rokiem, budżety ich są coraz bardziej obciążone, źródła ich dochodów nie wystarczają na coraz większe potrzeby, których domagają się rosące ciągle zadania gospodarcze, kulturalne i socyalno-polityczne miast.

Skoro podatek osobisto-dochodowy wzrasta z roku na rok i to kosztem innych podatków, na których ciążyą dodatki krajowe i gminne, i skoro miasta właśnie w wysokim stopniu przyczyniają się do tego ustawicznego wzrostu tegoż podatku, bez możności pobierania dodatków gminnych od takowego, to przyznanie bonifikacyi odpowiednich gminom miejskim jest wskazane, a według samejże ustawy podatkowej nie jest wykluczonem branie udziału gmin w nadwyżkach przyznanych krajom. Gminy mogą mianowicie w drodze ustawodawstwa krajowego otrzymać pewien udział w dotacji przypadającej krajom z podatku osobisto-dochodowego.

Kwestya ta łączy się jednak ściśle ze sprawą sanacyi finansów krajowych, z kwestyą zasadniczego unormowania stosunku finansowego państwa do krajów i sposobu, w jaki państwo finansom krajowym w pomoc przyjdzie.

Jeszcze podczas ankiety o finansach krajowych, zwołanej w marcu 1908 r. a następnie i w motywach do projektów swych o nowem uregulowaniu udziału funduszów krajowych w dochodzie z podatków państwowych, Rząd konsekwentnie zaznacza swoje stanowisko, że nie uważa za właściwy sposób zasilania finansów krajowych i komunalnych wprowadzenie dodatku do podatku osobisto-dochodowego, ze względu na to, że podatek ten nie wżył się jeszcze do tego stopnia, aby mógł wytrzymać to nowe obciążenie, które mogłoby w obecnej chwili podkopać przyszły

rozwój tego podatku. Jak długo zdaniem Rządu, podatek ten ma charakter podatku supletoryjnego i wyrównawczego obok całego szeregu innych podatków od intraty, tak długo należy go utrzymać wolnym od dodatków.

Do tego przyczyniają się jeszcze przepisy ustawy podatkowej o miejscu przypisania tego podatku. Miejscem tem jest w zasadzie miejsce zamieszkania podatnika, co stanowi również przeszkodę w pobieraniu dodatków, bo prawie połowę całego podatku osobisto dochodowego opłaca Austria niższa, (głównie Wiedeń), tak, że z dodatku największe korzyści miałby tylko ten kraj, a korzyści innych krajów byłyby minimalne. I tak dla Galicyi, jeżeli przyjmie się za podstawę preliminarz podatku osobisto-dochodowego na rok 1910 w kwocie 4,780.000 K, wyniosłyby dodatki krajowe dziesięcioprocentowe tylko 478 000 K, podczas gdy udział kraju przekazany z podatku osobisto dochodowego jeszcze za rok 1908 wynosił 1,879.381 K; Rząd zaś z góry zapowiada, że uchwał sejmowych nakładających wyższe niż 10% dodatki do tego podatku ze względu na wybitny interes publiczny w prawidłowym rozwoju tego podatku, nie mógłby do Sankcyi Najwyższej przedłożyć.

Należy więc w każdym razie liczyć się z tem, że w okresie od roku 1910 do 1917 przekazane będą krajom nadal udziały w dochodzie z podatku osobisto-dochodowego lub też będą zastąpione innego rodzaju dodatkami rocznymi z funduszków państwowych. Oczywiście, że nastąpi to pod warunkiem, jeżeli w drodze ustawy krajowej nastąpi przed upływem roku 1909 uwolnienie i nadal podatku osobisto-dochodowego od dodatków, podlegających kompetencji ustawodawstwa krajowego. Uchwalenie projektu ustawy takiej jest w każdym razie niezbędnem, gdyż w przeciwnym razie nie tylko fundusz krajowy zostałby uszczuplony o sumę odnośnych udziałów podatkowych, ale i dla podatników ustałyby opusty podatków realnych, przysługujących im dotąd w wysokości 15% od podatku gruntowego a 12 $\frac{1}{2}$ % od podatku domowego. Uwolnienie to od dodatków jest niezbędnem także i na ten wypadek, jeżeliby obecnie nawet całkowite ustalenie nowego planu finansowego nie nastąpiło, bo wedle art. XII. ustawy z roku 1896, gdyby nowy plan finansowy nie został obecnie unormowany, przyznany będzie nadal krajom od roku 1910, pod warunkiem zrzeczenia się poboru dodatków od podatku osobisto-dochodowego, taki procentowy udział w podatkach realnych, jaki odpowiadał udziałowi w podatkach osobistych na rok 1909.

Ze stanowiska potrzeb finansowych kraju jest wskazanem zwolnienie na dalszy czasokres do r. 1917 podatku w formie będącego od dodatków ustawodawstwu krajowemu podlegających; aby jednak przez zwolnienie to i miasta uszczerbku nie poniosły, uznaje Komisya podatkowa z przytoczonych powyżej powodów, że zachodzi potrzeba takiego podwyższania dotacyi krajowej z podatku w formie będącego względnie takiej dotacyi z funduszków państwowych, aby nie naruszając zgoła udziału, jaki na rzecz funduszu krajowego przypaść powinien, można było także wydzielić część odpowiednią na cele gmin miejskich.

Gdy zaś, jak wspomniano, zachodzi tu związek z sanacją finansów krajowych i udziały, jakie gminy sobie roszczą, nie mogą w niczem uszczuplać udziałów kraju, które na najbliższy czasokres muszą doznać podwyższenia, gdy nadto w obecnej chwili nie można z całą pewnością przewidzieć, jaki obrót weźmie projektowana sanacja finansów krajowych i w jakiej formie ona nastąpi, przeto nie przesądzając tej kwestyi, sprawę tę zarówno ze stanowiska interesu finansowego kraju, jak i z punktu widzenia interesów gmin rozpatrzyć i załatwić należy. Żałować tylko należy, że z powodu wielkiego nawału spraw nie mogła sprawa ta doczekać się załatwienia w czasie zeszłorocznej sesyi sejmowej, bo Wydział krajowy miałby więcej czasu do wszechstronnego zbadania tej sprawy i do ewentualnego wdrożenia rokowań ze Rządem.

Jakkolwiek więc obecnie pora jest bezsprzecznie dość późna, to jednak Komisya podatkowa uznając zasadniczo ważność i słuszność postulatu przez gminy miejskie postawionego, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by jak najspieszniej zbadał wnioski o zapewnienie gminom miejskim udziału w dotacyi z dochodów podatku osobisto dochodowego i sprawozdanie dotyczące czempredzej przedłożył, a zarazem, by bezzwłocznie wdrożył rokowania z Rządem o takie podwyższenie dotacyi krajowej, któreby umożliwiło uwzględnienie zupełnie słusznych i uzasadnionych rozszczeń miast.

Przewodniczący:
Gołuchowski.

Sprawozdawca:
Landau.

